

Loviisan kaupunki
Lovisa stad

Valmiussuunnitelma: YLEINEN OSA

VALMIUSSUUNNITELMA 2022

Yleinen osa

Loviisan kaupungin varautuminen häiriötilanteisiin

Käsittely ja hyväksyntä:

Kaupunginhallitus 8.8.2022 § 187

Sisältö

Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	3
Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	3
Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	3
Lainsäädäntö ja ohjeet	3
Valmiuslaki	3
Pelastuslaki	4
Riskien arviointi ja vaikutus toimintaan	5
Riskien arviointiperusteet	5
Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi	6
Toimialakohtaiset keskeisimmät uhka-arviot sekä riski- ja haavoittuvuusanalyysit	7
Loviisan kaupungin alueella sijaitsevat valtakunnallisesti elintärkeät toiminnot ja riskikohteet	7
Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta	8
Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	8
Johtamisjärjestelmä	8
Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt	8
Häiriötilanteen johtoryhmä ja puheenjohtaja	8
Päätävältaisuus	8
Hälytys – mistä se tulee?	8
Miten hälytys johtoryhmälle annetaan	9
Pelastuslaitoksen hälytysryhmät	9
Luottamushenkilöelinten informointi	9
Johtamispaikat	9
Johtaminen ja tilannetietoisuus	9
Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	10
Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa	10
Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa	10
Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa	11
Toiminnan yhteensovittaminen	11
Yhteydenpito ja yhteistoiminta: kuntayhtymät ja muut alueelliset toimijat	11
Yhteydenpito ja yhteistoiminta: media	11
Yhteydenpito ja yhteistoiminta: valtion paikallis-, alue- ja keskushallinto	11
Yhteydenpito ja yhteistoiminta: puolustusvoimat	12
Yhteydenpito ja yhteistoiminta: järjestöt, kirkot ja muut uskonnolliset yhdyskunnat	12
Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin	13
Varautumiseen liittyvä koulutus ja harjoitukset	13
Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin	13
Poikkeusolojen uhkien arviointi	13
Poikkeusolot	13
Kunnan hallinto poikkeusoloissa	13
Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut	14
Henkilöstö	14
Materiaali	14
Viesti- ja tietoliikenne	14
Vastuut rakennusvarauksista	14
Vastuu ajoneuvo- ja työkonevarauksista	15
Väestönsuojelutehtävät ja väestönsuojeluorganisaatio	15
Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	15
Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelussa	15
Suunnitelman liitteet	16

Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Valmiussuunnittelun avulla luodaan sellaiset johtamisjärjestelmät ja toimintaperiaatteet, joilla kunnan johtoryhmä, eri toimialat ja organisaatiot sekä yhteistyöviranomaiset voivat toimia siten, että kunnan elintärkeiden toimintojen ylläpito erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa turvataan.

Yhteiskunnan kriisinkestokyvyn varalta tehtäviä ennakoivalmisteluja kutsutaan varautumiseksi. Varautuminen käsitteenä on laaja-alainen. Kriisinkestokykyyn luetaan kaikki valtakunnan itsenäisyyden säilyttämisen ja kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaamisen sekä häiriöiden sietokyvyn kannalta tärkeät yhteiskunnan toiminnot. Kriisinkestokyky perustuu normaaliaikana luotuihin materiaaliin, henkisiin, toiminnallisiin ja teknistaloudellisiin voimavaroihin. Mitä toimintavarmempi yhteiskunta on rakenteiltaan ja järjestelmiltään, sitä parempi on sen kyky selviytyä erilaisista kriisitilanteista.

Varautuminen normaaliajan häiriöiden varalle luo toimintaedellytyksiä myös poikkeusolojen varalle. Varautumisen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ennalta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luoda edellytykset näiden tilanteiden ja niiden seurausten hallitsemiseen. Varautumista toteutetaan sekä normaaliajan häiriöiden että poikkeusolojen varalle, ja siihen sisältyvät myös häiriö- ja kriisitilanteista toipumiseen liittyvät toiminnot. Varautuminen käsittää valmiussuunnitelmien laatimisen ohella niihin perustuvat etukäteisjärjestelyt, kuten materiaalihankinnat, henkilöstön varaamisen ja kouluttamisen sekä muun toimintavalmiuden ylläpitämisen. Yhä keskeisempää on eri alojen yhteistoiminta.

Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen = jatkuvuussuunnittelu

Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Kunnan kokonaisvarautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin koostuu kunnan yleisestä valmiussuunnitelmasta, kunnan eri toimialojen, liikelaitosten ja palvelutuotannosta vastaavien organisaatioiden valmiussuunnitelmista sekä virastojen ja laitosten pelastussuunnitelmista. Valmiussuunnitelmaa täydentävät yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat sekä niiden yritysten valmiussuunnitelmat, joiden toiminta perushuollon, teollisuustuotannon, energiahuollon ja infrastruktuurin alueilla ovat kunnan toimintojen kannalta välttämätöntä.

Valmiussuunnitelmalla luodaan toimintaohjeet kaupungin johtoryhmälle ja muulle kaupungin organisaatiolle häiriö- ja poikkeusoloissa.

Lainsäädäntö ja ohjeet

Valmiussuunnitelman perustana ovat pelastuslaki 29.04.2011/379 ja valmiuslaki 29.12.2011/1552.

Valmiuslaki

Valmiussuunnitelman tarkoituksena on luoda toimintaedellytykset toimialan väestönsuojeluorganisaatiolle normaaliajan häiriötilanteissa sekä valmiuslain (1080/91) 2. §:n ja puolustustilain (1083/91) 1. §:n määrittelemissä poikkeusoloissa.

Valmiuslain 1. §:n mukaan lain tarkoituksena on poikkeusoloissa turvata väestön toimeentulo ja maan

Valmiussuunnitelma: YLEINEN OSA

talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä ja kansalaisten perusoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Valmiuslain perusteella valtioneuvostolla on oikeus määrätä muutoksia hallintoviranomaisten toimialaan, järjestysmuotoon, toimivaltaan, johtosuhteisiin ja asioiden käsittelyjärjestykseen.

Valmiuslakia voidaan soveltaa suuronnettomuudessa, taloudellisessa kriisissä, vieraiden valtioiden välisessä sodanuhassa ja sotatilassa sekä Suomeen kohdistuvassa sodanuhassa ja sotatilassa. Näiden poikkeusolojen vallitessa voidaan oikeuttaa valtioneuvosto käyttämään valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia. Toimivaltuutta koskevia säännöksiä voidaan soveltaa vain poikkeusoloissa. Toiminta käynnistyy valtioneuvoston asetuksella.

Pelastuslaki

Pelastuslain mukaan normaaliaikana suoritettaviin väestönsuojeluvälinevalmisteluihin kuuluu poikkeusoloja koskeva suunnittelu ja koulutus, suojarakenteiden rakentaminen, johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien ylläpito sekä varautuminen evakuointiin, pelastustoimintaan, ensiapuun, väestön huoltoon ja raivaus- ja puhdistustoimintaan.

Väestönsuojelun toimeenpanoon tarvitaan asetus, joka voidaan antaa valmiuslaissa esitetyissä poikkeusoloissa.

Väestönsuojelusta on määrätty yksityiskohtaisemmin pelastuslain 10. luvun 50.–68. §:issä.

Toimintaa koordinoidaan muun muassa seuraavien lakien, asetusten ja säännösten nojalla:

- kuntalaki
- valmiuslaki
- puolustustilalaki
- pelastuslaki
- poliisilaki
- sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö
- valtioneuvoston asetus pelastustoimesta
- laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- terveydenhuoltolaki
- yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Lait ovat kokonaisuudessaan tarkasteltavissa internetissä osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/>.

Kunnalle ja sen eri hallintokunnille on annettu ohjeita ja määräyksiä muun muassa seuraavien valtionhallinnon toimielinten päätöksillä:

- valtioneuvosto
- sisäasiainministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- aluehallintovirasto sekä ELY-keskus
- aluetoimisto

Lisäksi kaupungilla on hallintosääntö.

Riskien arviointi ja vaikutus toimintaan

Häiriöherkässä ja -alittiissa yhteiskunnassa valmiussuunnitteluun kuuluu olennaisena osana riskien tunnistaminen ja arviointi sekä niiden vaikutuksiin varautuminen. Toimialojen riskienarvioinnissa on huomioitava myös omien yksiköiden riskit, toimintaan itseensä sisältyvät uhat ja erilaisten häiriöiden vaikutusketjut; muutkin kuin konkreettiset onnettomuudet. Riskien tunnistaminen, arviointi ja niihin varautuminen suunnataan erityisesti toiminnan kannalta kriittisiin tekijöihin. Näin on mahdollista tuoda monipuolisesti esiin kyseiseen toimialaan kohdistuvat potentiaaliset riskit ja niiden mahdollinen riippuvuus toisistaan. Riskien arvioinnilla luodaan perusta normaaliajan häiriöiden ja poikkeusolojen tilanteiden varalle suuntaamalla käytössä olevat resurssit oikeisiin kohteisiin.

Riskien arvioinnin pohjana on riskien tunnistaminen. Jos riskejä ei tunnisteta, niihin ei myöskään osata varautua asianmukaisesti – tunnistamattomaan uhkaan on mahdotonta varautua. Riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa on syytä ottaa huomioon kustannustehokkuus sekä realismi. Kaikkiin esiintyviin riskeihin ei voida tai ei ole edes syytä varautua, vaan ne täytyy hyväksyä ja niitä sietää. Riskeihin varautuminen aiheuttaa yleensä myös kustannuksia, joten riskien arvioinnissa on syytä käsitellä ainoastaan potentiaalisia riskejä. Riskien arviointi voidaan aloittaa esimerkiksi mahdollisesti toteutuneista riskeistä.

Toimialakohtaisessa riskien arvioinnissa ensisijaisena tehtävänä on tunnistaa ja varautua toimialaan kohdistuviin ulkoisiin ja sisäisiin riskeihin. Sisäiset riskit kohdistuvat toimialaan sisältäpäin ja ovat useimmiten oman toiminnan aiheuttamia. Ne aiheutuvat useimmiten henkilöstön tietämättömyydestä, huolimattomuudesta tai välinpitämättömyydestä. Ulkoisia riskejä puolestaan kohdistuvat toimialaan ulkopäin ja ovat useimmiten omasta toiminnasta riippumattomia, ulkoisten tekijöiden aiheuttamia riskejä, esimerkiksi suuronnettomuudet.

Normaalioloissa esiintyviä riskejä ovat muun muassa tulipalot, liikenneonnettomuudet, laajat ympäristövahingot, rikollisuus, terrorismi, sähkön- ja vedenjakelukatkokset, tietojärjestelmiin kohdistuvat uhat, ydinvoimalaonnettomuus, pandemiat ja Euroopassa tapahtuvat aseelliset konfliktit.

Poikkeusoloissa esiintyviä riskejä ovat puolestaan esimerkiksi laajat ja pitkäaikaiset katkokset energian- sekä vedenjakelussa ja -tuotannossa, materiaalin säännöstely, täysimittainen sota, CBRNE-aseiden käyttö ja lisääntynyt rikollisuus.

Riskien painoarvo on toimialoilla erilainen; ne vaikuttavat yhden toimialan tehtäväkenttään suoraan, toiseen välillisesti, kolmanteen ei laisinkaan. Toimialoittain on käsiteltävä ainoastaan toimialaan kohdistuvia potentiaalisia riskejä. Riskiarvion tulokset vaikuttavat konkreettisesti varautumiseen niillä toimialoilla, jotka osallistuvat pelastuspalveluun, esimerkiksi terveydenhuolto, sosiaalihuolto, tekninen sektori. Tällaiset eriaisteiset uhat ja myös niiden välilliset vaikutukset selvitetään toimialan varautumisen ja valmiussuunnittelun lähtökohdaksi.

Riskien arviointiperusteet

Riski on matemaattinen suure, jonka suuruus saadaan laskemalla yhteen riskin vaarallisuus ja vaikutus sekä kertomalla näin saatu summa riskin esiintymistodennäköisyydellä. Näiden tekijöiden tuloksesta saadaan riskiluku, joka kertoo riskin suuruuden: mitä suurempi riskiluku, sitä suurempi riski ja päinvastoin.

Riski (=R), riskiluku (=RL), todennäköisyys (=T), tapausten vaarallisuus (=L) ja seurausten vaikutus (=U). $RL = T \times (L+U)$

Riskienarvioinnista saadut tulokset on tarkoitettu kaupungin sisäiseen käyttöön, ja niitä käytetään

suunnittelun apuvälineenä.

Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Kuntakonsernin yhteiset uhka-arviot (YTS2010 ja 2017 sekä Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2018 muokattuna)

- voimahuollon vakavat häiriöt
- tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt – kyberuhkat
- kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
- yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
- elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
- julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
- väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt (muun muassa pandemia)
- suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhat
- terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
- rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
- poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- sotilaallisen voiman käyttö
- hybridi-vaikuttaminen, media/sosiaalinen media, mis-/disinformaatio, trollit
- demografiset muutokset
- ilmastonmuutos

Näistä johtuvia häiriöitä

- Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun häiriintyminen
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen
- Tieto- ja viestintäteknologisen (ICT) infrastruktuurin vaurioituminen
- Valtakunnallisen radio- ja televisio toiminnan häiriintyminen
- Kuljetusten häiriintyminen
- Tuontipolttoaineiden saatavuuden häiriintyminen
- Polttoainejakelun häiriö
- Päivittäistavarahuollon häiriö
- Vesihuollon (mukaan lukien jätevesihuollon) häiriintyminen, myös kuivuus
- Jätehuollon häiriintyminen
- Kaukolämmön toimitushäiriö
- Maksujen välityksen lamautuminen
- Käteisen rahan saatavuuden häiriintyminen
- Valtion ja kuntien luottokelpoisuuden romahtaminen
- Vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai jälleenvakuutussuojan pettäminen
- Pandemia tai muu laaja-alainen tartuntatautilanne
- Vakava eläin- ja kasvitautiepidemia
- Eliöiden joukkokuolema
- Alkutuotannon toimintaedellytysten heikkeneminen
- Maa- tai vesialueen laaja-alainen saastuminen
- Myrsky tai tulva- ja pato-onnettomuus

- Vaarallisiin aineisiin (CBRNE-uhka) liittyvä onnettomuus
- Maa-, meri- tai ilmaliikenneonnettomuus
- Suomalaisiin kohdistunut onnettomuus tai teko ulkomailla
- Terrori-isku tai sen selkeä uhka
- Väestön turvallisuutta laajasti vaarantava rikollinen teko
- Yhteiskunnan toimintoja laajasti vaarantava rikollinen teko
- Rajaturvallisuuden vaarantuminen
- Laajamittainen maahantulo
- Valtion toimintakykyä haittaava vaikuttaminen
- Ulkomaankaupan häiriintyminen
- Joukkotuhoojilla uhkaaminen
- Informaatio-operaatio
- Provokatiivinen alueloukkaus
- Aseellinen välikohtaus
- Yllätykseen pyrkivä sotilaallisen voiman käyttö
- Laajamittainen sotilaallisen voiman käyttö
- Kasvukeskusten ulkopuolinen autioituminen
- Maineen ja luotettavuuden heikkeneminen
- Yleisen järjestyksen ja lainkuuliaisuuden heikkeneminen sekä romahtaminen

Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat voivat esiintyä itsenäisinä tai samanaikaisesti usean muun kanssa. Niiden lähteitä, tarkkoja kohteita, tavoitteita, ilmenemisen laajuutta tai vaikutusten siirtymistä esitetyiltä tasoilta toiselle on vaikea ennustaa. Myös arviot uhkien toteutumisen todennäköisyydestä vaihtelevat ja voivat muuttua nopeastikin. Myös täysin ennalta-arvaamattomia tapahtumia voi syntyä. Vakavin edes jossain määrin ennustettavissa oleva turvallisuustilanne, johon Suomi saattaisi joutua, liittyy maahan kohdistuvaan laajamittaiseen sotaan.

Toimialakohtaiset keskeisimmät uhka-arviot sekä riski- ja haavoittuvuusanalyysit

Loviisan kaupungin alueella sijaitsevat valtakunnallisesti elintärkeät toiminnot ja riskikohteet

- Ydinvoimalaitos ja voimalinjat
 - häiriötilanteet, josta voi muun muassa seurata säteilyvaara, valtakunnallisia sähkönjakelun häiriöitä tai jopa ympäristökatastrofi
 - Loviisassa sijaitsee kaksi ydinvoimalaitoksen reaktoriyksikköä. Laitoksella on merkittävä osuus koko Etelä-Suomen sähkötuotannossa.
- Valtatiet 6 ja 7
 - liikenneyhteydet itään ja länteen
 - vilkkaasti liikennöidyt
- Loviisan satama
 - viljavarastot
 - saavutettavuus
 - Loviisan Satama Oy ja siihen liittyvä junayhteys
- Meriliikenne Venäjälle Loviisan editse
- Rannikon ja sisävesistöjen aiheuttama tulvariski

Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteen hallinta

Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

Jokainen toimiala vastaa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa normaaliolojen tehtävistään, joita on tarkennettu kriisitilanteiden vaatimuksia vastaaviksi. Varautumisella tarkoitetaan niitä suunnittelu- ja johtamistoimenpiteitä, joiden avulla toimialan eri toiminnot voidaan hoitaa mahdollisimman hyvin erilaisissa häiriö- ja kriisitilanteissa.

Toimialat arvioivat normaaliajan häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen vaikutukset tehtävien hoitoon, määrittelevät normaaliolojen tehtävien tarpeellisuuden ja niiden tärkeysjärjestyksen. Toimialoittain kartoitetaan myös erityisjärjestelyjen tarve ja määrä häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Kaupunginjohtaja perustaa johtokeskuksen tarpeen vaatiessa kaupunginjohtajan viranhaltijapäätöksellä.

Johtamisjärjestelmä

Häiriötilanteessa johtovastuu on alkuvaiheessa yleensä sillä viranomaisella, joka sen hoitamiseen parhaiten soveltuu, esimerkiksi onnettomuuksissa pelastuslaitoksella ja rikoksissa poliisilla. Akuutin tilanteen ollessa ohi mutta häiriön silti kestäessä vetovastuu siirtyy useimmiten kunnalle.

Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt

Häiriötilanteen johtoryhmä ja puheenjohtaja

Häiriötilanteen johtoryhmän puheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja ja varapuheenjohtajana kaupunginkansliakeskuksen johtaja. Mikäli sekä kaupunginjohtaja että kaupunginkansliakeskuksen johtaja ovat poissa, valitsee kaupungin johtoryhmä puheenjohtajan keskuudestaan.

Johtoryhmän jäseniä ovat ensisijaisesti kaupunginjohtajat. Johtoryhmän jäsenten varahenkilöinä toimivat virkajärjestyksen mukaiset varahenkilöt tai kaupunginjohtajan määräämät muut henkilöt. Puheenjohtajan päätöksellä johtoryhmää voidaan laajentaa muilla kaupungin viranhaltijoilla tai työntekijöillä.

Johtoryhmään voidaan kutsua kuultavaksi eri yhteistyöviranomaisten sekä teollisuuden ja liike-elämän asiantuntijoita.

Päätävältaisuus

Häiriötilanteiden johtoryhmä on päätävältainen, kun kaupunginjohtaja ja yksi jäsen ovat läsnä. Mikäli kaupunginjohtaja on estynyt, on johtoryhmä päätävältainen, kun kolme kaupungin johtoryhmän jäsenistä on läsnä.

Hälytys – mistä se tulee?

Häiriötilanteen aikainen johtoryhmä voidaan kutsua kokoon monella eri tavalla ja mihin vuorokaudenaikaan tahansa:

- Johtoryhmän jäsen saa tietoonsa tai havaitsee itse tapahtuman, jolla voi olla laajempia (häiriö-)vaikutuksia

- Hälytys tulee pelastuslaitokselta tai poliisilta
- Kaupunginjohtaja, johtoryhmän jäsen tai rivityöntekijä hälyttää tai kuntalainen ylittää hälytuskynnyksen antamalla tiedon poikkeavasta tapahtumasta.

Miten hälytys johtoryhmälle annetaan

Hälytys johtoryhmälle voidaan antaa muun muassa eri viestivälinein (tekstiviestitse, soittamalla, WhatsApp-viestillä) tai henkilökohtaisesti, esimerkiksi johtoryhmän jäseneltä toiselle tai esimerkiksi lähetin välityksellä. Hälytys annetaan lähtökohtaisesti koko johtoryhmälle.

Tilanteen vakavuudesta riippuen voidaan lisätiedon saapuessa keventää tarvittavaa johtoryhmää ja pitää mukana ainoastaan tilanteen hallintaan välittömästi tarvittavia henkilöitä.

Pelastuslaitoksen hälytysryhmät

Pelastuslaitos ylläpitää kuntien johtoryhmien hälytysryhmiä. Organisaatiot voivat tiedottaa pelastuslaitoksen tilannekeskuksen kautta omaa henkilöstöään esimerkiksi sellaisissa häiriötilanteissa, joissa pelastuslaitos ei tiedota sidosryhmiä tai jotka eivät ole pelastustoimintaa. Pyyntö hälyttämisestä tehdään Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilannekeskukselle (IU TIKE). Johtoryhmä vastaanottaa hälytyksen joko SecApp-sovelluksella tai tekstiviestillä.

Luottamushenkilöelinten informointi

Puheenjohtajistoa sekä kaupunginhallitusta informoidaan mahdollisimman nopeasti erilaisista häiriötilanteista. Johtavilla luottamushenkilöillä tulee olla oikea ja ajantasainen tilannekuva. Häiriötilanteen viestinnästä kulloinkin vastaava viranhaltija vastaa myös luottamushenkilöiden informoinnista. Luottamushenkilöitä informoidaan pääasiassa kuten tavallisiakin kansalaisia, tilanteiden niin vaatiessa lautakuntien puheenjohtajat saavat tietoa välitettäväksi eteenpäin.

Yleisperiaatteina on tilanneharkinnan käyttäminen: vain varmistettua yhdenmukaista faktatietoa annetaan ulospäin eri kanaviin. Viralliset tiedotteet pyritään toimittamaan myös kaupunginvaltuutetuille.

Johtamispaikat

Häiriötilanteen laadusta ja laajuudesta riippuen käytetään ensisijaisesti normaaleja päivittäisessä käytössä olevia tiloja. Johtokeskusta käytetään johtopaikkana, kun tarvitaan varavoimaa. Mikäli sen käyttö on estynyt, käytetään tapauskohtaisesti kriteerit täyttävää varapaikkaa.

Johtamistilojen käyttöä suunniteltaessa tulee huomioida muun muassa varavoiman mahdollinen tarve sähköisen infrastruktuurin häiriötilanteita varten sekä muiden teknisten toimintaedellytysten, esimerkiksi viestivälineiden ja tilannetietojen havainnollistamiseen tarkoitettujen välineiden saatavuus.

Johtaminen ja tilannetietoisuus

Johtokeskuksessa toimivien henkilöiden tehtävänä on kunnan toimintakyvyn turvaaminen ja toimialojen johtaminen. Tärkein tehtävä on estää johtamisen halvaantuminen ja ylläpitää katkeamattomasti tilannekuvaa. Johtokeskukseen kootaan tilannetietoja, joiden avulla tilannekuvaa ylläpidetään.

Suoronnottomuuksissa ja poikkeusoloissa pelastustoimi määrää tarvittaessa siirtymisestä työskentelyvalmiuteen (pelastustoimi antaa määräykset ja toimintaohjeet siitä, mitä johtoryhmän tulee panna

täytäntöön). Johtokeskuksesta pidetään yhteyttä pelastustoimen johtokeskukseen ja muihin viranomaisiin.

Johtokeskuksen tilannehenkilöstö toimii tilanteen vaatimassa laajuudessa. Häiriötilanteissa kaupunginjohtaja päättää toiminnan laajuudesta sekä tilannehenkilöstöstä.

Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Kriisi lisää ihmisten ja tiedotusvälineiden tiedontarvetta sekä paineita ja odotuksia viestintää kohtaan. Kriisitilanne edellyttää tehostettua johtamista ja viestintää. Yhdenmukainen avoin, nopea ja monikanavainen viestintä vahvistaa asukkaiden luottamusta kaupungin toimintakykyyn poikkeuksellisissakin olosuhteissa.

Häiriötilanteissa käytetään normaaliolojen viestintäkeinoja ja viestiverkkoja. Tarpeen vaatiessa korvataan tietoverkot puhelimilla ja näidenkin puuttuessa käytetään tilanteen vaatimia muita tiedotustapoja, kuten monisteita, seinäkuulutuksia, lentolehtisiä, kovaäänisautoja, infopisteitä, lähettejä, vapaaehtoisjärjestöjä jne.

Tiedottamisen onnistuminen edellyttää suunnitelmallisuutta ja selkeää vastuunjakoa. Lähtökohtana häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa tapahtuvalle tiedottamiselle on kunnan normaaliajan tiedotussuunnitelma ja -organisaatio.

Tiedotustoiminnan periaatteena on:

- Tiedotustoiminnan kokonaisvastuu kuuluu sille viranomaiselle, jolla on johtovastuu (pelastus-, puolustus- ja poliisiviranomainen)
- Normaaliolojen pienemmissä ongelmatilanteissa (esimerkiksi putkirikossa) Loviisan kaupungin viestintää hoidetaan normaalijärjestelyin. Viestintää koordinoi ja ohjeistaa kaupungin viestintätiimi viestintä- ja markkinointiasiantuntijan johdolla. Viestinnän toteuttamisvastuu on hajautettu. Toimialajohtaja vastaa oman toimialansa viestinnästä.
- Suuremmissa häiriötilanteissa (esimerkiksi laajassa vesikriisissä) viranomaiset, kaupungin toimialat ja yksiköt tiivistävät ja tehostavat yhteistyötä ja johtamista. Häiriötilanteissa toimialat eivät tiedota itsenäisesti, vaan vastuu ulkoisesta viestinnästä keskitetään kaupungin johtoryhmälle. Viestintää johtaa kaupunginjohtaja, ja viestinnän suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa viestintätiimi kriisiviestintäryhmän avustuksella.
- Poikkeusoloissa (valmiuslaki 29.12.2011/1152) viestintää voidaan valmiuslain mukaan keskittää myös valtakunnallisesti, jolloin viestintää ohjaavat valtioneuvoston kanslia ja valtion viestintäkeskus. Ne voivat velvoittaa kuntia julkaisemaan omassa viestinnässään tietynsisältöisiä viestejä tai vastaavasti kieltää tietynsisältöisten viestien julkaisemisen. Kaupungin sisällä tiedotusvastuu keskitetään kaupunginjohtajalle tai häiriötilanteen johtoryhmälle, jossa viestinnästä vastaa viestintätiimi kriisiviestintäryhmän avustuksella.

Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa

Viranomaisten välinen selkeä vastuunjako ja viestintäyhteistyö ovat erittäin tärkeitä kriisitilanteessa. Ristiriitainen viestintä lisää rauhattomuutta ja heikentää asukkaiden luottamusta viranomaisten kykyyn ratkaista ongelmat.

Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa

Pelastuslaitos tukee kaupunkia erilaisissa tilanteissa vakavuudesta ja tapahtumien laadusta riippuen ja voi

Valmiussuunnitelma: YLEINEN OSA

auttaa häiriötilanteesta selviytymisessä omalla resurssillaan. Loviisan alueella pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalvelua (1.1.2023 alkaen) hyvinvointialueen alaisuudessa. Pelastusviranomaisen toimii yleisjohtovastuussa vakavissa onnettomuuksissa ja niiden uhkatilanteissa niin pitkään kuin ne edellyttävät pelastustoimia, jotka eivät ole toiminnanharjoittajan tai omistajan omin keinoin toteutettavissa.

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastuslaitoksella on ympäri vuorokauden toimiva tilannekeskus. Tilannekeskuksen tehtäviin kuuluu turvallisuustilannekuvan ylläpitäminen ja pelastustoiminnan johtajan tukeminen. Normaali-tilanteessa tilannekeskus toimii pelastuslaitoksen vaihteena.

Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa

Onnettomuustilanteissa pelastuslaitos hoitaa vastuulleen kuuluvat asiat ja auttaa kapasiteettinsa mukaan hitaasti kehittyvissä tilanteissa, joissa kaupunki tarvitsee apua. Evakointitoiminta on pelastuslaitoksen vastuualueita, jossa kunta puolestaan tukee resursseillaan pelastuslaitosta.

Jos väestönsuojia käytetään muuten kuin väestönsuojana, ne on voitava kunnostaa väestönsuojana käytettäväksi 72 tunnissa. Väestönsuojeluvälineet ja -laitteet on voitava ottaa käyttöön saman ajan kuluessa.

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen tilapalvelut vastaa kunnan omien rakennusten väestönsuojien kunnosta ja toimintakuntoon saattamisesta. Kun väestönsuojelu on määrätty saatettavaksi tehostettuun toimintaan tai valmiustilaan, on väestönsuojat laitettava käyttökuntoon viipymättä, viimeistään kuitenkin 72 tunnin kuluessa edellä mainitun määräyksen antamisesta. Määräys tehostettuun toimintaan siirtymisestä annetaan yleisillä tiedotusvälineillä, ja sen perillemenon varmistavat paikalliset väestönsuojeluviranomaiset.

Toiminnan yhteensovittaminen

Yhteydenpito ja yhteistoiminta: kuntayhtymät ja muut alueelliset toimijat

Loviisan kaupunki kuuluu 1.1.2023 alkaen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen, joka vastaa sekä pelastustoiminnasta että sairaanhoidosta. Hyvinvointialueella Loviisan kaupunki on keskeisten naapureiden kanssa yhteistyössä ja yhteistoiminnassa, jonka lisäksi Loviisa on osa Uttamaata ja Uudenmaan liittoa. Yhteyksiä naapurikuntiin pidetään yllä ja kehitetään jatkuvasti.

Kriittisin elinkeinoelämän toimija Loviisan alueella on Fortum (ja sen alainen ydinvoimala). Kaupungin ja Fortumin yhteydenpito pidetään pysyvänä ja avoimena.

Yhteydenpito ja yhteistoiminta: media

Johtoryhmä päättää viestinnän yhdenmukaisesta sisällöstä ja kanavista yhdessä kaupungin viestinnän kanssa. Viestintätiimi vastaa käytännön yhteyksistä mediaan. Median yhteystiedot ja -henkilöt pidetään ajan tasalla häiriötilanteiden hallinnan varmistamiseksi.

Yhteydenpito ja yhteistoiminta: valtion paikallis-, alue- ja keskushallinto

Loviisan kaupunki toimii yhteistyössä valtionhallinnon, Aluehallintoviraston, ELY-keskuksen ja muiden tahojen kanssa avoimesti ja yhteistyötä jatkuvasti kehittäen.

Loviisan kaupunki
Lovisa stad

Valmiussuunnitelma: YLEINEN OSA

Yhteydenpito ja yhteistoiminta: puolustusvoimat

Loviisan kaupunkia suojelee ensisijaisesti Rannikkoprikaati, ja siihen sekä puolustusvoimiin ylipäänsä pidetään toimivat, jatkuvat ja laajat yhteydet. VAP-varaukset pidetään ajan tasalla.

Yhteydenpito ja yhteistoiminta: järjestöt, kirkot ja muut uskonnolliset yhdyskunnat

Järjestöjen, kirkon sekä muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa pidetään yllä keskusteluyhteyttä, jolla pyritään varmistamaan niiltä saatava apu häiriötilanteiden hallitsemiseksi. Esimerkkejä toiminnasta ovat muun muassa ruoka-avun jakaminen, talousveden jakelu, liikenteenohjaus, kadonneiden etsintä, evakuoinnin avustavat toimet.

Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

Poikkeusoloihin ei laadita erillistä valmiussuunnitelmaa, vaan toimitaan häiriötilanteen valmiussuunnitelman pohjalta valtiohallinnon määräysten ja vallitsevien olosuhteiden sekä toimintarajoitusten mukaan.

Varautumiseen liittyvä koulutus ja harjoitukset

Loviisassa harjoitellaan säännöllisesti häiriötilanteiden varalta: noin joka toinen vuosi on suurempi yhteisharjoitus eri viranomaisten kanssa. Myös pienimuotoisia harjoituksia pidetään vuosittain. Henkilöstöä koulutetaan varautumisasioissa (esimerkiksi henkilöstöä kriisiviestintään ja tilannekuvaan liittyen). Valmiusosaamista kehitetään päivittäisen toiminnan ohessa.

Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin

Poikkeusoloissa määritellään johtosuhteet ja -organisaatio, mikäli ne poikkeavat normaaliajan tilanteista.

Valmiuslakia voidaan soveltaa suuronnettomuudessa, taloudellisessa kriisissä, vieraiden valtioiden välisessä sodanuhassa ja sotatilassa sekä Suomeen kohdistuvassa sodanuhassa ja sotatilassa. Näiden poikkeusolojen vallitessa voidaan oikeuttaa valtioneuvosto käyttämään valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia. Toimivaltuutta koskevia säännöksiä voidaan soveltaa vain poikkeusoloissa. Toiminta käynnistyy valtioneuvoston asetuksella.

Poikkeusolojen uhkien arviointi

Poikkeusolot

Poikkeusolot on määritelty valmiuslaissa viisiportaisesti. Valmiuslaissa mainittuihin poikkeusoloihin varautuminen kuuluu valtion ja kuntien viranomaisten velvollisuuteen.

- Sota, Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys, sodan jälkitila
- Sodanuhka, Suomeen kohdistuva vakava alueloukkaus, maahamme kohdistuva sodanuhka
- Vieraiden valtioiden välinen sota, sodanuhka tai vakava jännitystila, kansainväliset tapahtumat, jotka aiheuttavat vakavaa vaaraa kansalliselle olemassaololle ja hyvinvoinnille
- Taloudellinen kriisi, vakava kansainvälisistä syistä aiheutuva uhka väestön toimeentulolle tai maan talouselämälle
- Suuronnettomuus, vaikutuksiltaan erittäin vakava suuronnettomuus, esimerkiksi ydinvoimalaonnettomuus
- Pandemia

Poikkeusoloissa voidaan myös olettaa, että normaaliolojen häiriöt saattavat toteutua vaihtelevassa laajuudessa.

Kunnan hallinto poikkeusoloissa

Kaupunkia johtaa kaupunginhallitus yhdessä kaupunginjohtajan kanssa myös poikkeusoloissa, tarvittaessa kaupunginjohtajan valmiuslain suomilla erityispäätösoikeuksilla.

Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut

Henkilöstö

Poikkeusolojen väestönsuojeluorganisaation muodostamista varten pidetään Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen varautumisen palveluyksikössä henkilökisteriä toimialojen esitysten mukaan. Väestönsuojeluorganisaatioon kuuluville henkilöille anotaan vapautus sotilaallisesta palveluksesta puolustushallinnolta.

Materiaali

Palvelutuotantotoimintaa harjoittavien virastojen ja laitosten on luotava poikkeusoloissa esimerkiksi tarvitsemiensa poltto- ja voiteluaineiden, lääkkeiden ja raaka-aineiden varastot sellaisiksi, että toimintaa voidaan jatkaa täysitehoisesti puoli vuotta ilman muualta saatavaa täydennystä. Ehdottomana alarajana varastoinnissa on pidettävä kolmen kuukauden tarvetta.

Toimialoittain ylläpidetään yhteistyössä aluepelastuslaitoksen kanssa tietoja väestönsuojeluorganisaation käyttöön hankitusta tai muualta saatavasta materiaalista sekä niiden varastoinnista ja huollosta. Kirjanpitoon merkitään toimialalle jo hankittu sekä muualta saatava materiaali ja kalusto.

Poikkeusoloja varten on hankittava erityisesti sellaista materiaalia, jota tarvitaan jo normaalioloissa, ja jonka tarve toimialan tehtävien kannalta on välttämätön ja jonka saanti poikkeusoloissa vaikeutuu tai estyy kokonaan. Täten estetään osaltaan resurssien tuhlaamista vanhenemisen kautta. Materiaalin hankinta- ja ylläpitokustannuksista vastaa toimiala itsenäisesti. Väestönsuojelumateriaalin täydennysuunnitelma laaditaan yhteistyössä varautumisen palveluyksikön kanssa.

Toimialakohtaisten materiaalihankintojen päämääränä on saavuttaa sellainen materiaallinen valmius, joka mahdollistaa toiminnan tehokkaan käynnistämisen ja ylläpitämisen. Tähän kuuluu varautuminen muun muassa sähkökatkosten varalta sekä puhtaan veden saamisen turvaaminen.

Kaupungin käytettävissä on siirrettäviä vesisäiliöitä ja kaupungilla on siirrettäviä varavoimakoneita. Virvepuhelimia on sekä kaupungin johdolla että toimialoilla.

Viesti- ja tietoliikenne

Valmiussuunnittelussa selvitetään, mitkä viesti- ja tietoliikenneyhteydet turvataan poikkeusolojen varalle. Lisäksi suunnitelmassa mainitaan toimialan viesti- ja tietoliikennevalmiudesta ja ylläpidosta vastaavat henkilöt, varajärjestelmät sekä mahdolliset yhteistoimintasopimukset muiden virastojen ja laitosten tai yritysten kanssa.

Vastuut rakennusvarauksista

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ylläpitää yhteistyössä toimialojen kanssa tilastoa kunnan alueella olevista poikkeusolojen käyttöön soveltuvista sekä varatuista julkisista rakennuksista ja tiloista.

Tilojen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava rakennuskohtaiset suojautumismahdollisuudet.

Kunnan omien virastojen tai laitoksen normaalioloissa olevat tilat ovat poikkeusoloissa pääsääntöisesti omassa käytössä, ellei toisin ole ilmoitettu (esimerkiksi Puolustusvoimien varaus). Toisten virastojen ja laitosten tilojen käytöstä on pyrittävä ensisijaisesti sopimaan keskinäisillä neuvotteluilla.

Muiden omistuksessa olevien rakennusten käytöstä on tehtävä ehdotus varautumisen palveluyksikköön.

Valmiussuunnitelma: YLEINEN OSA

Päätökset tekee valtion viranomainen yhteistoiminnassa puolustushallinnon kanssa, jolloin sotilaalliset näkökohdat myös huomioidaan.

Vastuu ajoneuvo- ja työkonevarauksista

Kuljetuskalustoa tarvitaan poikkeusolosuhteissa laajasti. Kuljetukset toteutetaan kaupungin omaa kalustoa ja sopimuskumppanien kalustoa käyttäen. Toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa arvioidaan poikkeusolojen ajoneuvotarve. Tiedot kootaan yhteenvedoksi, josta selviää toimialan omat ajoneuvot, muualta saatava kalusto (esimerkiksi yhteistyösopimuksilla) sekä poikkeusolojen ajoneuvotarve.

Väestönsuojelutehtävät ja väestönsuojeluorganisaatio

Väestönsuojeluorganisaatio, jota käytetään vasta vakavissa poikkeusoloissa, koostuu:

- johtoryhmästä ja sen tarvitsemasta johtokeskuksen muusta henkilöstöstä
- kunnan raivaus- ja rakentamismuodostelmista sekä pelastus-, huolto- ja ensiapumuodostelmista.

Muodostelmat ovat voimassaolevan valmiuslain 120. §:n mukaisia ja siinä kuvattujen tehtävien toteutuminen tulee huomioida tavalla tai toisella suunnittelussa.

Edellä mainitut muodostelmat perustuvat normaaliolojen tehtäviin ja kokoonpanoihin.

Väestönsuojelumuodostelmien toimintaa johtavat muodostelmien johtajat ja johtoelimet suoraan johtokeskuksen alaisuudessa. Laajoilla tuho- ja onnettomuusalueilla johtovastuu annetaan tarvittaessa erillisille johtoelimille, jotka toimivat myös kunnan johtokeskuksen alaisuudessa.

Väestönsuojeluorganisaation kuuluvalle henkilöstölle on anottu vapautus asevelvollisuuden suorittamisesta (VAP-hakemus) puolustushallinnolta.

Keskusten johtajien tehtävänä on johtaa ja organisoida tehtävät kyseisen keskuksen valmiussuunnitelman mukaisesti.

Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Valmiussuunnittelu ja varautuminen hoidetaan normaalin toiminnan puitteissa siten, että häiriötilanteen hallinta perustuu mahdollisimman pitkälti normaaliolojen toimintaan. Suunnitteluvastuut on määritelty normaaliolojen mukaisesti.

Myös yhtiötetyt kunnan toiminnot (esimerkiksi Loviisan kiinteistöhuolto) huomioidaan valmiussuunnittelussa kuten muukin toiminta. Varautumisveloitteet huomioidaan ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa.

Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelussa

Pelastuslain mukaan pelastuslaitosten tehtävänä on tukea ja koordinoita kuntien valmiussuunnittelua siten kuin pelastuslaitos on alueensa kuntien kanssa sopinut. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua kulloinkin voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Vastuu kunnan varautumisesta ja valmiussuunnittelusta on kuitenkin kunnalla itsellään. Lisäksi pelastuslaitos toimii yhteistyössä alueensa muiden viranomaisten, yritysten sekä muiden toimijoiden kanssa.

Suunnitelman liitteet

Liitteet 2-10 eivät ole julkisia (julkisuuslaki 621/1999 § 24).

1. Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2018

Luettavissa verkko-osoitteessa:

<https://intermin.fi/documents/1410869/12562948/Uusimaa.pdf/666644ba-f4d7-6703-9997-752720017fc1/Uusimaa.pdf>

2. Perusturvakeskuksen valmiussuunnitelma, ei julkinen (päättö kaupungin osalta 31.12.2022)
3. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen valmiussuunnitelma, ei julkinen
4. Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen valmiussuunnitelma, ei julkinen
5. Kriisiviestintäohje, ei julkinen
6. Tietohallinnon valmiussuunnitelma, ei julkinen
7. Vesiliikelaitoksen varautumissuunnitelma, ei julkinen
8. Johtokeskuksen työjärjestys, ei julkinen
9. Hälytysohje, ei julkinen
10. Yhteystietoluettelo, ei julkinen